

כלכלה

אלבין: קפיצה אל המוות

שלושה מחקרים שפורסמו בסוף תשמ"ה חושפים את כל הכביעות הכלכליות של ישראל על רגל אחת. מחקר של כלכלן מכובד ביותר, הפרופסור **איתן ברגלם**, גילה כי מערכת הביטחון בולעת בישראל 25% מן התל"ג (התוצר הלאומי הגולמי) — פי חמישה ויותר מאשר במדינות אירופה, פי שניים ויותר מאשר בארצות-הברית העשירה. מחקר של המכון שבראשו עומד **ישראל בן**, שרהרווחה לשעבר, גילה כי הפער בין העשירים והעניים גדול עתה בישראל יותר מאשר בכל מדינה מערבית. המחקר השלישי גילה כי מיספר מדהים של ישראלים היים עתה מתחת לקו העוני.

יתכן כי התופעה הכלכלית החשובה ביותר של ישראל בתשמ"ה היתה רוקאט בשטח הפסיכולוגי: כפעם הראשונה החלו ישראלים דבים לתפוס שיש קשר בין מדיניות וכלכלה — שהמדיניות הלאומנית, המעריפה שטחים על שלום ומילחמה על יצירה הורסת את הכלכלה הישראלית. התביעה לקיצוץ דראסטי של תקציב הביטחון, כפיתרון העיקרי לבעיה הכלכלית, הושמעה השנה גם בחוגי הימין. היא הוחנקה באיבה על-ידי **שימרון פרס**, **יצחק רבין** וראשי צה"ל.

תחת זאת באה השנה התוכנית הכלכלית החדשה, שהגדילה עוד יותר את הפער. שכר העובדים נשחק ב-25% עד 40%. היתה זאת מהפכה חברתית שקטה. לרעת השכבות הדלות, בעוד שפרס, יחד עם שרהאוצר **יצחק מורדעי**, עשה את הכל כדי למנוע פגיעה במעמד העליון שאליו שייכים ראשי המיסוד הפוליטי והכלכלי.

התוכנית הכלכלית הוכתבה, כלשונה, על-ידי ממשלת ארצות-הברית, ושימשה כתנאי לקבלת סיוע אמריקאי עצום נוסף, המאפשר לישראל להמשיך מבלי לבצע את הניתוח העמוק הדרוש, שאינו כלכלי אלא פוליטי: שיבת ישראל לממדיה האמיתיים.

בינתיים התפוצצו רבות מן הבועות מלאות-האוויר, שהתנפחו בשנים הקודמות. אחרי מפולת המניות הבנקאיות, שחקירתה נמשכה השנה עד בוש, התנפצו השנה הרבה אגרות. זוג ברוקרים מכובדים ביותר, **יעל ויצחק מוריץ**, נעצרו, וכמוהם בנקאית מכובדת, **הרסה מונסה**. **אברהם סוחמי**, שהיה לאגדה בחוגי התעשייה עתירת-המרע, נאלץ להתפטר אחרי כישלון חרוץ. תעשיין ותיק ומכובד, איש-הקופות **אלישע גולדמן**, הסתלק מן הארץ, וכך עשו שורה ארוכה של אנשי-עסקים שהגיעו לעבריי-פיתח. טוכנות-התיירות הגדולה, קופל, התמוטטה.

מכאן מכל היה הגילוי כי התנועה הקיבוצית היתה שותפה לשחיתות של עיסקי-בורסה ועסקות בשוק השחור והאפור. בעיקבות קשריה עם אלוף מיסטורי של עסקי-אוויר, **דויד בלם**, האיש שסמל את כל התופעה הזאת היה **מיקי אלבין**, מנהל עסקיו של המיליארדר שאול אייזנברג, צעיר שזינק מלאי-כלום, הפך איל-כספים ואיל-עיתונות, צבר הון בעסקי-אוויר, הרס את מיפעל אתא הגדול, וקפץ מחלון בנייני-המיטרה אל מותו. בסוף תשמ"ה לא ידע איש אם התכוון לשים קץ לחייו, או לברוח מירי חוקרינו.

של צעירה פלסטינית, המוצאת את עצמה בין המחנות, כשאינה מקובלת על החברה היהודית שבה ביקשה להשתלב, ואינה מקובלת גם על הערבים.

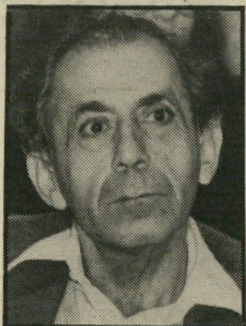
הבימה עסק במחזות זרים, מלבד הופעה נסיונית של מחזה שמשך אליו תשומת-לב כאמצעות גימיק — עירום על הבימה. היה זה אהבתו הראשונה של המורה לטבע, החאן הירושלמי היה שקוע בש"י עגנון, בעוד שחננד **לוי** העלה את כולם רוצים לחיות, החזור על המוטיבים הירועים שלו.

ציפי פינס, הרוח החיה של תיאטרון באר-שבע, הממלא תפקיד מיוחד במינו בעיר הדרומית, המשיכה להיאבק.

מעניין ביותר היה נסיונו של **מוטי לרנר**, בכימויו של **אילן רונן**, להעלות על הבימה מסכת היסטורית שלמה. אף שלא היה לנסיון זה עומק סיפורי, הוא הצליח במידה מפתיעה כניחות של פרשה ארוכה וסוככה, כשעורך **תאומי** מצליח להמחיש את דמותו השנויה-במחלוקת של הגיבור הראשי — הד"ר ישראל קסטנר.

הכנסת

הילל: הקסבה בנסת

מאז הכנסת השמינית, שאליה נבחרו אנשים כמו **אהוד אולמרט** ו**רוני מילוא**, נרמה שכל כנסת גרועה מקודמתה, והגיעה לשפל שאין עוד גרוע ממנו. הכנסת ה-11, כך נרמה, היא התחתית שבתחתית.

כנסת זו אינה מסוגלת לשום עבודה רצינית, ושום חוק טוב לא יצא מתחת לירייה. תחת זאת חוקקה חוק תיאולוגי, שקבע כי לא תורשה להתמודד בבחירות רשימה שאינה מכירה במדינת-ישראל כבמדינת העם היהודי, וקיבלה בקריאה ראשונה חוק האוסר על אנשי-ציבור להיפגש עם אנשי-אש"ף כדי לרוץ על הרכיבים להשגת שלום, והאוסר על עיתונאים לראיין אנשי-אש"ף. זהו חוק הלוקח מן הפילוסופיה הפוליטית של המדינה שבה כלוא אישי-העולם של השנה: דרום-אפריקה.

אולם-המליאה ריק כמעט תמיד — חוץ מאשר ברגעים שבהם מפברקים חברי-כנסת, כשיתוף-פעולה עם עיתונאים משועממים, "סערה" — מקהלה של קריאות-אגנאי גסות, בשפת השוק, ברמה השיכלית של שני איתני-הטבע: חברי-הכנסת **רפאל איתן** ו**מיכאל איתן**, הענקים האינטלקטואליים של הכנסת.

את קינאת הכלל עורר בכנסת **יוסי שריד**, שהביא לכלל שלמות שיטה פרלמנטרית ההופכת את הכנסת כולה למכשיר של יחסי-ציבור אישיים. נמצאו לו מחקים רבים, מימין ומשמאל, המכלים את זמנם במינון, תוך חיפוש בלתי-נגלה אחרי עיתור נאים וייצור אינסופי של קומוניקאטים. הם נכנסים למליאה רק כשצפוי סיקור טלוויזיוני, ולוועדות רק כשיש בהן חומר שניתן להדליפו לעיתונים, תמורת פירסום אישי נאות.

אחת השיטות הפופולאריות ביותר ליצירת הון פירסומאי מסוג זה היתה פניה לוועדת-הכנסת, בדרישה להסיר את חסינותו של ח"כ מסויים. שיטה מסוכנת זו הופעלה לראשונה, בהסכמת הכלל, נגד **מאיר כהנא** — ורק אחרי מעשה הסתבר שזוהי חרבי-פיות. מייד לאחר-מכן באה הדרישה להסיר את חסינותו של **מוחמד מיעארי** בגלל השתתפותו באזכרה לפאהר קווסמה, חבר הוועדה-הפועל של אש"ף, שנרצח מפני שתמד בשלום עם ישראל.

במהלך הליך זה קרה משהו מוזר: התובע, מיכאל איתן, שכח מדוע ביקש מה שביקש, ואימץ לעצמו את תביעתו של יוסי שריד שמיעארי יגנה את "הטרור של אש"ף", מבלי לקשור זאת בגינוי הטרור משני הצדדים. תביעה זו ל"הצהרה" מנוסחת-מראש הזכירה במיקצת את מישפטו של גליליא גליליי כימי האינקוויזיציה, הוועדה הסירה את החסינות של מיעארי (אך לא של **תופיק זואד** הקומוניסטי שהשתתף באותה האזכרה). בית-הדין המיפוט העליון נדרש לעניין ורמו כי הוא עשוי לבטל את ההחלטה הזאת אחרי שתאושר במליאה. עד סוף השנה לא דנה המליאה בעניין.

בשלב זה השמיע יו"ר הכנסת אזהרת הסתייגות מהשיטה של **הילל** התגלה השנה כראוי לתפקידו. בשקט, בלי רעש, אך בתוקף בלתי צפוי, השתדל לשמור על מינימום של כבוד ושפיות-הרעת כמוסר ירוד זה. הוא עשה שורה של מעשים שהיו בכחינת הפגנות נגד הגיונות של כהנא ומרעיו. כך הזמין את מישלחת אנשי-הציבור מטול כרם, שבאו תחילה לראש עיריית-תנניה כדי להביע תנחומים על הריגת בני-עירו בעירם. ראשי-העירייה, איש-הליכוד, גירש אותם באקט רמגוגי, שהיווה — אולי — שיא הכיעור והטימטום של השנה.

במיוחד ניסה הילל לבלום את ההשתוללות של מאיר כהנא, שהטביע את חותמו על הכנסת. לכאורה היה בודד ומוחרם, אך למעשה היה בכחינת גלגל-שיניים קטן, שהפעיל גלגל יותר גדול (התחיה), שהפעיל גלגל עוד יותר גדול (הליכוד), שהפעיל את הגלגל הגדול ביותר (המערך).

הדוגמה המובהקת ביותר היתה אותה הצעת-חוק נגד מיפגשי-השלום: **מישה ניסים** הגיש אותה כדי להתחרות בכהנא. המערך "הופתע" כביכול והתנגד. ראשי-הסיעה **רפי ארזי** השיג דחיה של כמה שבועות. **מישה שחל ואמנון רובינשטיין** השיגו מניסים כמה תיקונים קוסמטיים, חסרי כל משמעות. **שימרון פרס** לחץ להסכים. ה"יונים", כמו **אהרון הראל ואזרה נמיר** התמרמרו ושתקו. **יוסי שריד ותופיק טובי** ערכו במליאה "סערה" של כמה רקות, לשימחת העיתונאים. אחרי-כך התקבל חוק מחריד זה בקריאה ראשונה ברוב עצום.

היו כמה חברי-כנסת שניסו לעשות עבודה רצינית, כמו **שבח ייים**, שהצטיין ביחסי-ציבור, **מתי סלד**, שהעדיף לעשות זאת בשקט. **יאיר צבן**, שהתרכו בנושאים סוציאליים, ועוד. לא הם היו אופייניים לכנסת זו.

את אחד התעלולים המוצלחים של השנה ביצע חברי-הכנסת **עבדי-אללהב דראושה**, הנציג הערבי החדש של מפלגת-העבודה. מול האתגר של הרשימה המתקרמת, הסכימה מפלגת-העבודה שראושה ישחק את מישחק הערבי הלאומני. עם כינוס

ספורט

החובב: מבריסל עד דתאן

כל ההישגים של הספורט העולמי — וגם ההישגים הרלים של הספורט הישראלי, הממשיך לצלוע כמעט ככל השטחים — נמחקו ביום גורלי אחד.

חובביה-הכרוגרל הישראליים ישבו צמודים למקלטי-הטל-וויזיה, כדי לעקוב אחרי המישחק בין ליוורפול וטורינו, שנערך בבריסל. על המירקע נראה מישחק רגיל — אולם היה כרוך שמשוה קרה. הקריין הישראלי לא סיפר דבר, אך בתחנה הירדנית הסמוכה כבר זרמו הדיווחים, שנקלטו ממכשירי הטלסקס. בבריסל אירע קטל המוני. החובבים הבריטיים, שהופיעו למישחק כשהם שיכורים כרגיל, התנפלו על החובבים האיטל-קיים התמימים, ועשו בהם שפטים. קיר התמוטט. עשורת נהרגו ונפצעו. היציע נראה כשדה-קרב.

היום של בריסל חשף, בצורה מבחילה וחסרת-רחמים, את המציאות הפסיכולוגית האלימה שמאחורי החזית הנקיה של הספורט הבינלאומי. בעיקר — את דמותו של **החובב האלמוני**, המכור לקבוצתו, והמוכן להרוג ולהירג למענה. כאילו יצא למילחמה.

תופעה זו ידועה בישראל כמו בכריטיניה, אף שבמציאות המקומית חסר גורם האלכוהול, המשמש כשמן למורה. בסוף תשמ"ה היו שקיוו ורוקא כי החובבים הישראליים — למשל של בית-ר"ריושלים — ישתמשו כאלמות הטמונה בהם. המיסד הרתי בישראל נערך להתקפה מרעת על הכרוגרל בשבת. שדה-המיכחן הראשון היה ברמת-גן, שם ניסו הדתיים, בעזרת משרתיהם, בראשות המערך, לנעול את האצטדיון בשבת האחרונה של השנה. בקרב הראשון נוצח הרחיבים — מבלי שנערכה במקום התנגשות אלימה בין המוני החובבים ואברכי-המשי. אך יתכן מאוד כי עימות זה ייערך בשנה הבאה.

תיאטרון

סובול: גטו בגרמניה

השנה היתה חגיגה אחת גדולה ליהושע סובול, המחואי המקורי הפורה ביותר, המתרגם לשפת-התיאטרון את המציאות הלאומית.

סובול לקח את תיאטרון חיפה לפסטיבל ברלין, ולהופעות בשבע ערים גרמניות אחרות, כשהוא מציג את שני מחזותיו — גטו ונפש יהודי. הגטו הוצג גם בהפקות מקומיות בגרמניה ובאוסטריה, כאמצעות **פיטר צאדק** בברלין, **יוסף מילוא** בווינה ואחרים בערים אחרות. כל ההצגות היו מלוות בוויכוחים, שהעלו מחדש את השואה לתודעת הציבור הגרמני. הצגת נפש יהודי מתוכננת בכמה ערים גרמניות בשנה הקרובה.

בחיפה נערכו החזרות האחרונות למחזהו הא של סובול, הפלשתיאית. המתאר את הפקתה של סדרת-טלוויזיה על חייה